

Plenarna sjednica BCOP-a PEMPAL-a za 2024.

Potencijal umjetne inteligencije u upravljanju javnim financijama

Brian Finn

17. travnja/aprila 2024.

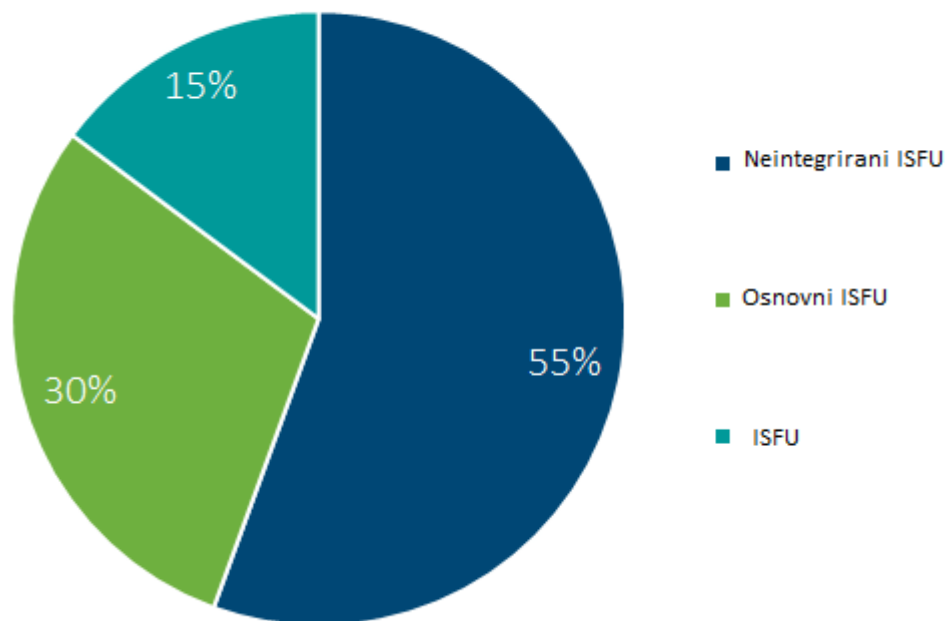

Robotska automatizacija procesa i umjetna inteligencija sve su češća pojava u javnom sektoru

- **Robotska automatizacija procesa:** primjenjuje se na dio rashodovnog ciklusa u mnogim zemljama članicama OECD-a – obično u ponavljajućim zadacima koji zahtijevaju minimalnu prosudbu, ali može uključivati analizu umjetnom inteligencijom.
- **Analiza rizika:** umjetna inteligencija (strojno učenje) upotrebljava se kao pomoć u odabiru plaćanja ili porezne prijave za pregled – tvrdi se da omogućuje otprilike dvostruko učinkovitiju analizu rizika, odnosno da pronalazi pogreške u dvostruko više stavki odabranih za dubinsku analizu.

Upotreba digitalnih aplikacija *preduvjet* je za učinkovitu upotrebu umjetne inteligencije u planiranju proračuna i funkcijama financiranja.

Najnovija OECD-ova anketa (2022./2023.) pokazuje da zemlje članice OECD-a rijetko upotrebljavaju integrirani sustav upravljanja financijama.

Umjetna inteligencija može pomoći kvantificirati potencijalnu potrebu za potrošnjom

- upotreba umjetne inteligencije za procjenu potražnje za zdravstvenim uslugama tijekom pandemije COVID-a
- Odjel za međunarodni razvoj (DFID) UK-a odlučio je upotrijebiti umjetnu inteligenciju za potrebe procjene stanovništva (u određenim afričkim zemljama)
- *Može li poboljšano ekonomsko modeliranje predvidjeti stečaje i nezaposlenost?*

Umjetna inteligencija ima potencijal olakšati bolje ciljanu potrošnju

- određene jurisdikcije već upotrebljavaju umjetnu inteligenciju kako bi ocijenile potražnju korisnika i s ciljem poboljšanja *ex ante* analize rizika i čimbenika tzv. mrtvog tereta (*deadweight*)
- upotreba s ciljem predviđanja potražnje za zdravstvenim uslugama
- upotreba u potrošnji za promet u Estoniji
- upotreba u predviđanju *ex ante* utjecaja poticaja za MSP-ove u Koreji
- *Znači li podrška ispitivanje umjesto univerzalnih isplata?*

Umjetna inteligencija mogla bi ubrzati evaluaciju, čime bi postala značajnija u planiranju proračuna i dubinskim analizama rashoda

- ubrzanje napretka od indikatora monitoringa do evaluacije
- obrada prirodnog jezika može pronaći dodatnu vrijednost u postojećim evaluacijskim izvještajima
- umjetna inteligencija može kombinirati geografske i proračunske informacije pri donošenju zaključaka o utjecaju politika:
 - šumarstvo – pomaže li prekomorska razvojna pomoć poboljšati stanje krčenja šuma?
 - evaluacija poljoprivredne politike – emisije metana, upotreba zemljišta, bioraznolikost

Umjetna inteligencija mogla bi pojednostavniti financijsko izvještavanje i poboljšati transparentnost

- pojednostavnjenje: zamjena raznih specifičnih izvještaja koji se preklapaju (ponekad su generirani povijesnim zahtjevima za specifičnim informacijama) izravnim pristupom proračunskim i financijskim informacijama
- poboljšanje: usvajanje *chatbotova* koji korisnicima omogućuju strukturiranje zahtjeva na način koji im pruža potrebne informacije
- jednostavnija usporedba troškova među različitim programima

Hoće li umjetna inteligencija zamijeniti osoblje? Može li to pomoći zemljama sa smanjenjem broja stanovništva?

Umjetna inteligencija „mogla bi smanjiti broj državnih službenika u UK-u za dvije trećine”, tvrdi bivši voditelj ljudskih resursa pri Vladi Ujedinjene Kraljevine

Autor: Jack Aldane Objavljeno: 26. 6. 2023. | Ažurirano: 26. 6. 2023.

Možda će umjetna inteligencija samo omogućiti osoblju da bude učinkovitije u radu?

Razine i vrste automatizacije odlučivanja u javnim procesima

Vrsta automatizacije odlučivanja	Razina automatizacije odlučivanja	Opis	Prikaz
Automatizirano odlučivanje – podrška	Ljudski rad	Osoba odlučuje i djeluje bez pomoći računala.	
	Savjetodavna razina	Osoba odlučuje i djeluje na temelju savjeta računala.	
	Razina odobrenja	Računalo odlučuje i djeluje nakon odobrenja osobe.	
Automatizirano odlučivanje – donošenje odluka	Razina veta	Računalo odlučuje i djeluje automatski, ali osobi daje mogućnost veta.	
	Autonomna razina	Računalo odlučuje i djeluje automatski bez informiranja osobe.	

Izvor: Obavijest Resornog odjela za ekonomsku i znanstvenu politiku te politiku kvalitete života Glavne uprave za unutarnju politiku Unije Europskog parlamenta, BODEA PE 662.936 – srpanj/juli 2021.

Neki od problema i izazova

- > generativna umjetna inteligencija sklona je haluciniranju podataka i odražava subjektivnu prirodu materijala iz kojih uči
- > vještine, znanje, edukacija, infrastruktura
- > algoritmi mogu pružati netočan odgovor, ponekad tijekom duljeg vremenskog razdoblja
- > umjetnu inteligenciju teško je pregledavati, stoga se teško suočiti i s njezinim izazovima; zbog navedenog se mnoštvo literature o umjetnoj inteligenciji u javnom sektoru bavi etičkim pitanjima...

Etika i umjetna inteligencija

- **Europski parlament, 13. ožujka/marta 2024. – Akt o umjetnoj inteligenciji**
- **Opservatorij politika OECD-a o umjetnoj inteligenciji korisnicima omogućuje pretraživanje i usporedbu stotine inicijativa politika o umjetnoj inteligenciji u više od 60 zemalja**
- **OECD-ova Preporuka vijeća za umjetnu inteligenciju, 2019.**
- **<https://www.oecd.org/digital/artificial-intelligence/>**

Primjeri po zemljama

- **Finska**

- Palkeet (Zajednički centar za usluge u području financiranja i ljudskih resursa) dio je Ministarstva financija
- razvija usluge i procese u suradnji sa svojim klijentima, Ministarstvom financija i Državnom riznicom

- **Francuska**

- Glavna uprava za javne financije – projekt „Foncier Innovative, TAAP & LLaMandement“
- široki jezični model koji je obradio mnoge parlamentarne izmjene i dopune prijedlogu proračuna u roku od 10 minuta

Zaključci

- Umjetna inteligencija još nije ključna za rad proračunskih odjela, već se zasada više primjenjuje u područjima poreza, računovodstva i izvještavanja.
- Od monitoringa do evaluacije?
- Ljudska prosudba i odgovornost.

Hvala!

